

Чланак високог представника за БиХ, Педија Ешдауна: “Гоњење ратних злочинаца: Темељ правде и мира”

Ове недјеље обиљежава се девета годишњица сребреничког масакра. Начин на који обиљежавамо овај стравични дан – начин на који протествујемо против моралног понора оних који су га починили – као и моралних грешака оних (нас) који смо имали моћ да то спријечимо а нисмо – шаље поруку која увелико надилази границе Босне и Херцеговине.

Грађани Босне и Херцеговине – породице сребреничких жртава, шира заједница свих оних који су преживјели балканско крвопролиће почетком деведесетих, те све више и они у чије су име почињени злочини – то су људи који ће дати прави морални одговор на ова ужасавајућа барбарска дјела.

Прије двије седмице, Драган Чавић, предсједник Републике Српске, једног од два ентитета који су у Босни и Херцеговини успостављени Дејтонским мировним споразумом, у телевизијском обраћању окарактерисао је овај масакр као “црну страницу у историји српског народа.” Рекао је “починиоци овог злочина не могу га оправдати ни пред ким”, и додао да су сви они који тврде да су убице радиле у интересу свог народа “починили злочин и против сопственог народа.”

Наравно, ријечи не могу вратити мртве – нити ублажити огромно зло које се десило.

Али изјаве дате с добрим намјерама, пропраћене конкретним дјелима како би се одговорни за злочин довели пред лице правде, могу значити почетак помирења међу живима, а изјаве господина Чавића могу помоћи у томе. Сјетите се извињења које

је Вили Брант дао у Аушвицу.

Међутим, многи други још увијек нису признали огромне димензије онога што је учињено у Сребреници и другдје. Но то је неопходно за правду – а правда је предуслов за помирење – а трајног мира не може без правде и без помирења.

Управо то је разлог што чињеница да органи Републике Српске још увијек нису ухапсили ниједног оптужног за ратне злочине, девет година након дешавања у Сребреници, толико штети настојањима Босне и Херцеговине да себи изгради бољу будућност.

Сви се слажу да се та будућност налази у Европској унији и НАТО-у. Но и ЕУ и НАТО условили су чланство Босне и Херцеговине сарадњом са Међународним кривичним трибуналом у Хагу. Босна и Херцеговина може или да се прикључи евроатланским институцијама, или да и даље скрива оптужене за ратне злочине, али обоје не може.

То је разлог зашто сам прошле седмице смијенио 59 лица са функција у Републици Српској, све док Босна и Херцеговина а посебно њен саставни дио, Република Српска, не испуни своју законску обавезу да сарађује са хашким трибуналом.

То је радикална мјера – нико не тврди супротно. Али Босна и Херцеговина само уклањањем најопструктивнијих елемената из јавног и политичког живота може изаћи из слијепе улице у коју је ушла због ратних злочинаца, што је зауставило њен напредак ка евроатланским институцијама. Не могу допустити да будућност цијеле земље буде талац неколицине која сматра да су корупција и слобода ратних злочинаца важнији од запослености, сигурности и мира за све.

Девет година након краја рата, Босна и Херцеговина се промијенила. Више од милиона људи вратило се у своје домове, путем међународног програма помоћи вриједног више милијарди долара обновљена је некада разрушена инфраструктура, а политика владе усредсређена је на јачање тржишне економије

како би се привукле инвестиције и отворила радна мјеста.

Босна и Херцеговина све више је налик свакој другој европској земљи у транзицији. Само чињеница да су бјегунци попут Ратка Младића и Радована Караџића још увијек на слободи спречава је да крене истим оним европским путем којег је толико других бивших комунистичких земаља већ прешло.

Овог викенда грађани Сребренице, као и грађани цијеле Босне и Херцеговине и шире, сјећаће се оних који су погубљени прије девет година.

Сваког дана, како БиХ буде прерастала у нормалну европску земљу, она ће се све више удаљавати од тог страшног догађаја.

Не може бити мира без правде. И не може бити правде без истине.

Потрага за истином о Сребреници и свим другим злочинима почињеним у бившој Југославији се наставља. Наставља се у судници у Хагу, а временом ће се преселити у суднице у Босни и Херцеговини. А након тог процеса долази могућност помирења. А након њега, коначно стављање тачке на страшни рат, и окретање ка новим видицима, не само ка сјећањима на прошлост него, све више и више, ка грађењу будућности.

Педи Ешдаун је високи представник међународне заједнице за Босну и Херцеговину